

Wyłączenie odpowiedzialności członka zarządu**Barbara Kaczała, [radca prawny Wrocław](#), Rödl & Partner**

Stwierdzenie braku szkody po stronie wierzyciela zakłada wykazanie, że pomimo wdrożenia we właściwym czasie postępowania upadłościowego, wierzyciel nie uzyskałby w tym postępowaniu zaspokojenia swojej należności ze względu na brak wystarczającego majątku spółki.

Pojęcie szkody należy odnosić do obniżenia potencjału majątkowego spółki, dlatego członek zarządu powinien wykazać niemożność uzyskania przez wierzyciela zaspokojenia swego zadłużenia.

Tak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z 6 czerwca 2018 r., sygn. akt III CSK 53/18.

Pozwany (prezes spółki z ograniczoną odpowiedzialnością) poinformował 10 grudnia 2013 r. zgromadzenie wspólników o utracie płynności finansowej spółki z uwagi na zadłużenie wynoszące 450 000 zł. Podjęto wówczas uchwałę o wystąpieniu z wnioskiem o otwarcie postępowania układowego. 25 lutego 2014 r. pozwany złożył wniosek o ogłoszenie upadłości. Wniosek ten został oddalony przez sąd, który wskazał, że majątek spółki nie wystarczał do pokrycia kosztów postępowania upadłościowego.

Spółka, której prezesem był pozwany, otrzymała 8 września 2014 r. zawiadomienie o wszczęciu egzekucji.

Sprawa była rozpatrywana przez sądy dwóch instancji i dotyczyła możliwości pociągnięcia pozwanego jako prezesa zarządu do odpowiedzialności za zobowiązania spółki. W toku postępowania pozwany powoływał się na jedną z przesłanek wyłączających odpowiedzialność w takim przypadku, które określa art. 299 § 2 kodeksu spółek handlowych. Zgodnie z obecnym brzmieniem przepisu członek zarządu spółki może uwolnić się od osobistej odpowiedzialności w określonych przypadkach, m.in. gdy wykaze, że we właściwym czasie został złożony wniosek o ogłoszenie upadłości albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło nie z jego winy, albo że pomimo niezgłoszenia wniosku wierzyciel nie poniósł szkody.

Na jedną z tych okoliczności powoływał się w toku postępowania pozwany wskazując, że wierzyciel nie poniósł szkody, a zatem nie ma podstaw do odpowiedzialności osobistej. Według niego powód uzyskał zaspokojenie w wyższym stopniu niż uzyskałby w drodze postępowania egzekucyjnego.

W ocenie sądów obu instancji wniosek o ogłoszenie upadłości powinien być złożony przez pozwanego przed 10 grudnia 2013 r., czyli dniem kiedy pozwany poinformował zgromadzenie wspólników o wysokości zadłużenia oraz o fakcie utraty płynności finansowej przez spółkę.

Wobec niekorzystnego wyroku sądu drugiej instancji, pozwany złożył skargę kasacyjną argumentując, że sąd ten dopuścił się naruszenia prawa materialnego, a konkretnie wspomnianego artykułu 299 § 2 k.s.h. Według niego takie naruszenie czyniło kasację w oczywisty sposób zasadną w rozumieniu art. 3989 § 1 pkt 4 kodeksu postępowania cywilnego.

Sąd Najwyższy nie zgodził się z argumentacją pozwanego. W jego ocenie ww. przepis wprowadza domniemanie istnienia szkody majątkowej poniesionej przez wierzyciela w wysokości zobowiązania niewyegzekwowanego od spółki będącej dłużnikiem. Dodatkowo istnieje domniemanie związku przyczynowego między szkodą poniesioną przez wierzyciela a niepodjęciem przez członka zarządu spółki zobowiązanej czynności o których mowa w artykule 299 § 2 k.s.h.

Szkodę należy przy tym rozumieć jako obniżenie potencjału majątkowego spółki. Aby obalić domniemanie istnienia szkody należy wykazać, że nawet gdyby wdrożono postępowanie upadłościowe we właściwym czasie, wierzyciel i tak nie zostałby zaspokojony, z uwagi na brak wystarczającego majątku spółki. W tym celu należy odwołać się do stanu majątkowego spółki w momencie właściwym do zgłoszenia upadłości.

Sąd Najwyższy uznał, że pozwany nie przedstawił w toku postępowania przed sądami obu instancji dowodów na okoliczność braku szkody po stronie powoda. Pozwany nie wskazał kręgu wierzycieli spółki, której był prezesem ani

tego czy i w jakim stopniu strona powodowa mogłaby zostać zaspokojona w postępowaniu upadłościowym, gdyby we właściwym czasie złożono wniosek o ogłoszenie upadłości. W związku z tym uniemożliwił sądom obydwu instancji weryfikację swoich twierdzeń o braku szkody strony powodowej. W związku z tym Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania.

Barbara Kaczała, radca prawny we wrocławskim biurze Rödl & Partner

Mimo że Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, to odniósł się merytorycznie do kwestii związku przyczynowego pomiędzy szkodą wierzyciela a niezłożeniem przez członka zarządu wniosku o ogłoszenie upadłości. Problematyka ta nie jest obca orzecznictwu, wielokrotnie była przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego.

W toku postępowania przed sądami obu instancji pozwany nie przedstawił dowodów na okoliczność, że strona powodowa nie poniosła szkody, względnie, że szkoda ta była niższa od dochodzonej niniejszym pozwem kwoty. Taka sytuacja uniemożliwiła dokonanie weryfikacji jego twierdzenia o braku szkody po stronie powodowej. Sąd nie był bowiem w stanie określić w jakim zakresie strona powodowa mogła liczyć na zaspokojenie swojej wierzytelności.

Należy zauważyć, że specyfika przesłanki braku szkody polega na dokonaniu hipotetycznej oceny w jakim stopniu doszłoby do zaspokojenia wierzyciela, gdyby we właściwym czasie został złożony wniosek o ogłoszenie upadłości. Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem w tym zakresie badanie musi uwzględniać stan majątkowy spółki w czasie właściwym dla złożenia tego wniosku oraz przewidywany wynik postępowania. Decydujące znaczenie w tym zakresie mają takie elementy jak masa upadłości, koszty postępowania czy kategoria zaspokojenia.

Warto zwrócić uwagę na konstrukcję pojęcia szkody w art. 299 § 2 k.s.h. Z powołanego przepisu wynika, że szkoda jest domniemywana. Wierzyciel chcąc skierować egzekucję w stosunku do majątku członka zarządu spółki, nie musi zatem udowadniać poniesienia jakiegokolwiek szkody związanej z niezłożeniem lub opóźnionym złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości (wyrok Sądu Najwyższego z 21 września 2005 r., sygn. akt V CK 129/05).

Źródło: <https://www.rp.pl/Firma/310269991-Wylaczenie-odpowiedzialnosci-czlonka-zarzadu.html>